Տարեմ 15 Յունիսի № 23 — 1874 — Տարեմ 15 Յունիսի № 23

Հրատարակվում է ամեն շաբաթ որ մի թիվը: Տարեկան բաժանորդագրության գինը նշանակված է 7 ռ: Բաժանորդվել կարելի է խմբագրատանը (Սուպարդանեանի տանը) և համ ընդհանուր առևտրական խանութում:

Լրագրիս վիճակով օրինակ յայտարարութիւն տպագրել տալ ցանկացողը պէտք է 10 մինչև տասնեակի համար վճարէ 1 կոպէկ: Յայտարարութիւնները ընդունվում են հայերէն և ռուսերէն լեզուներով:

ԺԱ ՏԱՐԻ

ՄԻՒԼԻՒ ՀԱՅԱՏԱՆԵԱՑ

ԼՐԱԳԻՐ

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԺԱ ՏԱՐԻ

Խմբագրութիւնս յուսի ամէն տարեկանից նաեւ կիսամեայ բաժանորդագրութիւն: Վերջին գիներ 4 ռ.

Խմբագրութիւնս խնդրում է, որ Մեղուի այս տարուան բաժանորդագրութեան գինը մինչև այժմ չըվճարողանձինք բարեհաճեն չուտուվ հասցնել այն խմբագրութեանս:

Թիֆլիս 15-ին Յունիսի

Ներկայ քաղաքական օրինաց հիման վրայ թագաւորական և կալուածատէրների գիւղերի անդրի շինութիւնը պէտք է ուշ ենթայ ամենայն յարմարութիւններըը, պէտք է լինի կանոնաւոր, միատեսակ ձևագծած. գիւղերը պիտի ունենան ուղիղ և լայն փողոցներ: Տէղական նահանգական վարչութեանց վրայ պարտաւորութիւն է դրված հսկել, որ ամեն տեղ վերոյիշեալ օրինաց համաձայն շինեն նոր տներ, ուր դուռ մէջ հարկաւորութիւն ունի զգում և քանդել տան հնները նոյն կերպով վերանորոգելու համար: Մեր գիւղական աշխարհի շինութեան վերաբերութեամբ մինչև այժմ դեռ այդ կանոնագրութիւնը մնացել է անկատարված, որովհետև գիւղերի շինութեանց վրայ մի առանձին ուշադրութիւն չէ դարձված և ոչ ոք նոցա նպատակաւորութիւնը չէ ճանաչած:

Մեր ձեռքի տակ եղած վիճակագրական տեղեկութիւնքը գիւղերի մէջ պատահած մահուան թիւի մասին շատ անճշտ են. ուստի և անկարելի է ճշդօրէն ասել, թէ քանիսի է հասնում այն տեղ-բաւ տարուայ մէջ մեռանողների թիւը: Բայց ուշադրութիւն դարձնելով այն հանգամանքի վրայ, թէ կեանքի հասար պատիճ յատկութիւն են ներկայացնում ներկայ գիւղացոց բնակարանները, մենք անկրկայ կը գանք այն եղրակացութեանը, որ գիւղերի մէջ մահուան թիւը իւր քանակութեամբ բաւական նշանաւոր է, և քաղաքներում երեացած թուից շատ փոքր զանազանութիւն ունի: Սակ այլ և այլ տեղերից ստացած թղթակցութիւններից գիւղերի անդրի շինութեան վերաբերութեամբ մենք գտել ենք բերել այն տեղեկութիւնները, որ գիւղական բնակիչներն այդ շինութեան անյարմարութեանց պատճառաւ ենթարկուած են շատ և շատ հիւանդութեանց: Բայց այլ և այլ տեղական հանգամանքներից զլխաւոր պատճառներից շատերը պէտք է վերաբերել գիւղերի անդրի շինութեան եղանակին, ուր սիրում է ասատիկ խոնաւութիւն, նոցա մէջ լոյսի պակասութեանը, նոյնպէս և փողոցների կեղտոտութեանն, ուր գիւղած են լինում անասունների ազգն և մանաւանդ նորան, որ գիւղական անդրում միշտ հոդմ է խաղում: Սոքա են իսկ ամենազլխաւոր պայմանները, որ գիւղացիներին պատճառում են ոսկրացաւ, տենդ, աստմաքսի բորբոքումն և այլ, հիւանդութիւններ, որոնք գիւղացոց և բժշկների դէմ ունեցած նախապաշարմունքի օգնութեամբ առաւ հունձ են ստանում:

Գիւղացին այդ գիւղական անդրի և նոցա դրան առաջ գիւղած աղբի կոյտերի մէջ անընդում է իւր բոլոր երջանկութիւնը: Նա այնքան յիւսդէմ է և նախապաշարուած, որ երբէք չէ կրում իւր նախահայրենական մէջ դէթ մի նորութիւն մտցնելու: Զը նայելով որ նորա շուրջը բնակվում են օտարազգի գաղթականներ, նա ոչինչ նոցանից չէ օրինակում և գտնեալ շարունակում է տանելու իւր գործերը այնպէս, ինչպես որ այդ ատեն գտել էր ժառանգած է իւր նախորդներից: Նա երբէք ինքնուրոյն չէ մտածել այդ մասին, միեւնոյն ժամանակ ոչ մի բարեկական հանդամանք չէ սիրել նորան ընդունելու իւր կեանքի մէջ նորաձևութիւն: Նա շինում է իւր համար նոր տուն և վերանորոգում է հինը այնպես, ինչպեսաւոչ անում էր, միշտ և հանապազ իւր գրացի գիւղացուն օրինակ ունենալով:

Այս հարցի վերաբերութեամբ ուսս "Тифлисскій Вѣстникъ" լրագիրն ուշք գարձրեց և սորա իրագործելը նա մեծ բարօրութիւն է համարում գիւղացիների համար: Միշտ լրագիրը կարծում է, որ այդ նպատակին հասնելուն միայն նահանգական տեղական վարչութիւնը կարող էր նպաստել և սորա խոչ հոգս պէտք է լինի այժմեան շինութեանց անյարմարութեանց և անառողջապահութեան առաջն առնելու: Տեղական վարչութիւնը մեկ կողմից հիմնուելով իւր ապրելութեան վրայ, որ ունի գիւղացիների վերաբերութեամբ, միւս կողմից ներկայ օրէնքների վրայ, կարող է հետզհետէ շինութեանց վերանորոգութեան սկիզբն առաջ տանել: Նա համոզված է, որ գիւղացիները, ըստ հին սովորութեան, առաջին անգամ չեն հասկանալ այս բարի ցանկութեան միտքը, որ ուղղակս վերաբերում է նոցա երջանկութեանը. բայց վերջը ինքնանք կը համոզվին, որ իրանց բարօրութիւնն են ցանկանում: Յօդուածադիրն անկրկայ է, որ այդ կերպով արած մի օրինակը միայն կարող է ուրիշների մէջ զարթեցնել հետաքրքրութիւն և այսպէս այս, քան կարճաց, գժուարհասնելի շատ մեծ յաջողութեամբ մի քանի տարում կարելի է հասնել:

Մենք իսրաէ ցանկանում ենք, որ Тиф. Вѣст. լրագրի յայտած միտքը օր առաջ կարողանայ իրագործուիլ: Որքան մենք ձանաչում ենք մեր գիւղացիներին, մենք յուսով ենք, որ նոցա վերաբերութեամբ տեղական վարչութիւնը միշտ կը հանդիպ իւր նպատակին հետևելով ի հարկէ նոր օրէնքների վրայ: Անշուշտ առաջին անգամ գիւղացիները գրան տալու են սահմանական նշանակութիւն և մինչև անգամ փոքր ինչ գժուարութեանց կհանդիպի այն, բայց փոքր չէ, երբ այդ միջոցը կարող է բարօրեալ գրութեան հաստատել մեր գիւղական հասարակութեանը:

Մենք լսեցինք, որ կովկասի գիւղատնտեսական ընկերութեան վերաբերեալ «Զեմլեդելական» (Հողագործական) լրագրի խմբագրութիւնը տարաձարկում են մերաղնեայ պ. Սահինեանոս Խոջայանցին: Այս լրագիրս կովկասում գիւղատնտեսական գիւղացոց միայն պ. Խոջայեանցը ուսած հասարակ կայ, որ վերոյիշեալ լրագրի խմբագրութիւնը իւր կանոնագրութեան հիման վրայ պարտաւոր է ունենալ իւր լրագիրը տեղական լեզուով, որի խմբագիրը անշուշտ պէտք է լինի մեր տեղական գիւղատնտես: Այս լրագիրը առաջ տանելու համար խմբագրութեան ընկերութիւնը տալիս է տարեկան 900 ռ. օժանդակութիւն և փոխարէն սորա լրագրատեղից ստանում է լրագրի 300 օրինակ, որ իւր ծախսով ուղարկում է գիւղական հասարակութիւններին: Այս արտօնութիւնն ունեցին միայն ունեցին Փոթայիսի և Թիֆլիսի գաւառների բնակիչները, լրագիրը վաց լեզուով հրատարակվելու պատճառաւ: Լրագրի վերոյ լեզուով հրատարակելը պատճառեն և յայտնի է. քանզի ընկերութեան անդամները մեծ մասամբ վաց կալուածատէրներ գտով, բնական զգացմունքով հակեցան ի հարկէ դէպի իւրեանց լեզուն. այն ինչ բոլորովին մնացան, որ կովկասի միւս գաւառների շինականները՝ հայք կարող են նոյնպէս կարօտութիւն զգալ որ-

Հետ խրատների նոցա անուանական միջոցները բարւոքելու համար:

Այժմ երբ լրագիրը կանոնի հայի ձեռքը, մենք անկրկայ ենք, որ չի մոռանայ պ. Խոջայեանցը իւր ազգակից պակիցների օգուտը: Մենք վստահ ենք, որ մեր հայ շինական հասարակութիւնքը մեծ համակրութիւն ցոյց կը տան այդ ձեռնարկութեանը, որովհետև նոքա արդէն ճանաչել են, որ իւրեանց տնտեսականութեան մէջ հարկաւոր է անել նոր փոփոխութիւնք և առնել օգտակար ուղղութիւն տալ նրանց: Պ. Ս. Խոջայեանցին առաջին տարին միայն կը հարկաւորուի գտնել ընկերութեան նորանից օժանդակութիւն խնդրելու երիս լեզուով գիւղատնտեսական լրագիրը հրատարակելու համար: և մենք բոլորովին համոզված ենք, որ այժմ նախով ընկերութեան ներկայ հանդամանքներին, նորան չեն բացակալ: Ընդհակառակ տարի երբ ընկերութեան մէջ զարթուցած եր հայ լեզուով գիւղատնտեսական լրագիր հրատարակելու գաղափարը, անդամները մեծ համակրութիւն յայտնեցին դորան, բայց նրութեան միջոցը չէր ներում այն ժամանակ իսկ իրագործելու այդ միտքը: Հայ լրագիր հրատարակելու համար որոշում էին նոյնպէս 900 ռ., որ շատ թուեցաւ ընկերութեանը. բայց պ. Խոջայեանցին հարկաւոր է խնդրել 300 ռ. օժանդակութիւն երբ առանձին լրագիր հրատարակելու համար, իւրաքանչիւրը կէս թերթի չափ և ոչ թէ մի լրագիր կէսը հայերէն և կէսը վրացերէն լեզուներով, ինչպես որ մի քանիսը առաջարկում էին: Մենք նշանակում ենք 300 ռ. և այդ բաւական ենք համարում տպագրական և թղթի ծախսը ծածկելու համար. իսկ ուղարկելու ծախսը անշուշտ ընկերութիւնն իւր վերայ կառնէ:

ՖԷԼԻԵՏՕՆ

ԹԱԹՈՍԻ ԹԱԹՈՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Աչքդ լուս, Նատալիա, աչքդ լուս, վիհ, ինչ տրախացայ...Աստուած քիզ մեկնելուն թան պահն ու պահին արժանացնի.....

—Շնորհակալ իմ.....Էլիսաբէթ..... քիզմով, փիսմով.....

—Վիհ, վիհ.....ինչ փնայ իս հարի.....էն օր Զաքմալինց Էլիսօն նրա գոլասանքն էր ասում.....

—Իմ Սալօմի բախտն էր, Էլիսաբէթ ջան..... ինչ անինք, ասին թէ մէ մինձ օջախի տղայ չէ, կօսէ, տամ գլուխը քարին, խօտ յանսում առած, մօդնի տղայ է.....էնօր նրան աղջկերանց չկօլումը տեսայ..... մեկ էլ ջհէ տղերանց մէջ, կօսիս ինքն իրան ջոկվում էր.....

—Բաս.....լաւ է, իմիտ արժանա... փուղի բանը վերնց է...ինձ գիդի ծանդր է ժամ գալի:

—Դրուստ ասիմ, չէր փուղի համա մտածաէթ չինք ունեցի..... տամ կուլի վուր մինձ չդռում կարի.....

—Բաս.....լաւ տղեն իրանը չի պակսեցնի..... իրա հաթը կուղի.....Ամա գիդիս ինչ, Նատալիա.....էդ թանար տղերանց չատ փուղ տալը, քու արեը, հալալ է իրանց.....էն մեկել բաղաղ ու կուպէյներից հոմ չէ.....մոր նրանք էլ էս վիրջի դամքը մինձ տիղ են ձգում ու չատ փուղի անում են տալի.....հալալ է ինչ վոր աստ իրան հալալ է...

—Ջիմ գիդի էդ փուղի բանը, Էլիսաբէթ ջան, իմ ըրձա Լուարսարին իմ յանձնի փուղի հէսաբը, վունց զուդէ, էնկեց Թող կարէ...

—Քու ըրձա Լուարսարի ճարած կուլի էդ տղեն. Աստուած քիզ տայ, լաւ աչը ու սիրական անդա.....

Այսպէս էին խօսում մի առաւօտ կրկու կինարձատ նստած մի հասարակ կերպիւ զարդարած սենեակի մէջ: Նատալիան—տանտիկինը մի բարձրահասակ Թուխ երեսով մօտ 40 տարեկան հասակի կին էր, իսկ նորա խօսակիցը, Զուրխպողինց Էլիսաբէթը, արդէն հասակով կին էր: Քաղաքում այս պատուի մասին լաւ չէին խօսում, սրան «ծարար բզան» էին անուանում, բայց ամեն տեղ առաջին տեղն ունէր քանած, որովհետև այն քաղաքի կինարմանները չատ սիրում էին նորա հետ նստել ու ծանր ու բարակ քաղքի ափալների վերայ խօսիլ.....քաղքի ափալներն էլ խոմ Ռուիկոյի ջրանցքի ժամին չէր լինում, կամ Հայոց ուսումնարանի տնօրէնու ընտրելու հարցին վերաբերեալ տեղեկութիւնները կամ աւելի կատակատարների իրաւացի գործակատարութեան բաներն, այլ կանիկոյնց Օհանի աղջկայ մարդու տալը.....Զիմամունց Դարչօյի տղի մոր ծախելը կամ աւելի Մաքրաիինց Գևոլի աղջկայ ամուսնութիւնն ու նորա յանկարծակի տուս ու փուս նչնուիլը մէ զօկ տղայի վերայ և այլն և այլն.....Էլիսաբէթը գիդէր ձրտել, ինչպես և ինչ ձևով յարմարացնել պատմածը.....թէ ոնց վերայ ծիծաղէ կամ ինչ հանաքներ ասէ.....

—Ձիհանուրածողինց Լալոյի Թուռը, գիդիս ինչ Նատալիա. ասում էն թէ իրա կնգոնը ծնեցաւ.....

—Վոյ քորանամ իս ու կուրանամ, էն մօղնի Մաշային.....էն պէտած ապկան.....էյ գէղինը մանի նրա մարդը.....Ահա, Էլիսաբէթ ջան, ասում իս թէ մօղնի ուսում առած աղերանց հաւատա կօսէ, հիմի էս մեր վեսայ Խանջալասարինց Գևոլի աղեն էլ վուր իմ Սալօմին ծնեց, խոմ իս մեռայ գնացի.....էլ ինչ կինք է էնչանը ինձ համար.....

—Ին.....ինչ իս առում.....ուսում առած էլ կայ, ուսում առած էլ...նա ինչ ուսում առած կու յիշի, մարդը պատւիլ է...քու վեսեն կի ջհէլ տղայ է, մնամ չէր նչնուեն աղրևան էլ թամամ չէ:

Հա.....էտենց կուլի.....ինքը թէդուլ ասում է թէ երեսուն ու մէկ տարեկան է, ամա չիմ յուսով ենք, որ նոցա վերաբերութեամբ տեղական վարչութիւնը միշտ կը հանդիպ իւր նպատակին հետևելով ի հարկէ նոր օրէնքների վրայ: Անշուշտ առաջին անգամ գիւղացիները գրան տալու են սահմանական նշանակութիւն և մինչև անգամ փոքր ինչ գժուարութեանց կհանդիպի այն, բայց փոքր չէ, երբ այդ միջոցը կարող է բարօրեալ գրութեան հաստատել մեր գիւղական հասարակութեանը:

Մենք լսեցինք, որ կովկասի գիւղատնտեսական ընկերութեան վերաբերեալ «Զեմլեդելական» (Հողագործական) լրագրի խմբագրութիւնը տարաձարկում են մերաղնեայ պ. Սահինեանոս Խոջայանցին: Այս լրագիրս կովկասում գիւղատնտեսական գիւղացոց միայն պ. Խոջայեանցը ուսած հասարակ կայ, որ վերոյիշեալ լրագրի խմբագրութիւնը իւր կանոնագրութեան հիման վրայ պարտաւոր է ունենալ իւր լրագիրը տեղական լեզուով, որի խմբագիրը անշուշտ պէտք է լինի մեր տեղական գիւղատնտես: Այս լրագիրը առաջ տանելու համար խմբագրութեան ընկերութիւնը տալիս է տարեկան 900 ռ. օժանդակութիւն և փոխարէն սորա լրագրատեղից ստանում է լրագրի 300 օրինակ, որ իւր ծախսով ուղարկում է գիւղական հասարակութիւններին: Այս արտօնութիւնն ունեցին միայն ունեցին Փոթայիսի և Թիֆլիսի գաւառների բնակիչները, լրագիրը վաց լեզուով հրատարակվելու պատճառաւ: Լրագրի վերոյ լեզուով հրատարակելը պատճառեն և յայտնի է. քանզի ընկերութեան անդամները մեծ մասամբ վաց կալուածատէրներ գտով, բնական զգացմունքով հակեցան ի հարկէ դէպի իւրեանց լեզուն. այն ինչ բոլորովին մնացան, որ կովկասի միւս գաւառների շինականները՝ հայք կարող են նոյնպէս կարօտութիւն զգալ որ-

հատառած, մնամ աւելցնում է.....

Երկու կին արտասուներու խօսելուն կարծես թէ վերջ չէր լինում.....ամեն ժամանակ էլիսաբէդը մէկ նոր բան էր ասում, Նատալիէն զարմանում, երբեմն էլ անիծում կամ գովում էրն: Մօտ կէս օր էր, որ Էլիսաբէդը պատրաստվեցաւ տուն գնալու:

—Լինում է քիզ մօտ վուտկա, Նատալիա, ասաց Էլիսաբէդը վեր կենալով:

—Բա, վունց չէ.....էսօր էլ խօսք է տուի գալու:

—Ա՛խ մէ նրան տեսել էի.....

—Թէ գուդիս մնա էսօր ճաչին, կուտենա.....

—Չէ, չնորհակալ իմ.....ճաչին գուդիմ Շամփուրինց Խանանի մօտ գնամ, մէ ձիանուրածողինց տուր ու գլմիոսի ափալը լաւ իմանամ.....

—Ինձ էլ չըմառանաս, ասիս.....մէ լաւ յիդ պատմիա:

—կօսիմ, կօսիմ.....մնաս բարով.....

Նատալիէն չատ ուրախ էր իւր ազգկայ մարդու տալու համար, ինչպես ասում են, նորա ուրախութիւնն ներկինքն էր հասել: Նա անհամբեր սպասում էր այն օրին, երբ իւր սիրած Սալօմին Խազի տակի գէղիով կըտեսնէ

Ներաչնում իւր փեսայ Թաթոսի հետ, բայց առարտախաղար չէր յաջողվում: Չընայելով որ ամենայն բան պատրաստային պակսի համար, ամենայն պէչոդութիւն արին փեսայի ուղածի պէս, իսկ փեսան գնե իւր կանքը չէր յայտնում պատուելու:

—Ախոր ինչ է ասում քիզ, Սալօմէ ջան, իխոր մենակ նստած ինք... պակսի համա վուչինչ խօսք չէ գնում, հարցնում էր Նատալիէն իւր նշանդրած աղջկան:

—Չէ, դէդի, վուչինչ չէ ասում.....իս էլ ամանչում իմ բան հարցնիմ նրան.....

Այսպէս տարակուսած մայրը մէկ կողմից, նչնուածը միւս կողմից մնացել էին անհամբեր սպասելով այն ժամանակին, երբ փեսան կըբարեհաճի տալու իւր ցանկութիւնը պատուելու:

—Նատալիա...մէկ քանի չարաճիկ յիտոց ասում էր մի մարդ, Նատալիայի բիձայ Լուարսարը. Նատալիա..... վունց վօր անտում իմ, մէր փեսեն իր ձէն ուրիչ կուտեն է քչում..... հիմի փուղի մասին մինձ ձէն է հանում, երկու հազարն էլ աչկըդ կօսէ...

—Վոյ քորանամ իս.....ակի փուղի ձէն մի տաք կօսէ.....

—Ին՛չ կօսիս.....

ՊԱՏԱՐԱԳԱՏԱՐ

Տիրոջ հարցին պատասխանեցին ծառաները՝ ասելով. Տե՛ր, չէ՞ որ քո արտում բարի սերմ ցանեցիր. ուրեմն որտեղի՞ց ունի նա կռիներ։ Նա ասաց նրանց. Թշնամի մարդն արեց այս։ Ծառաները նրան ասացին. Կամենո՞ւմ ես, որ գնանք և հավաքենք նրանց։ Նա ասաց. Ոչ, որպեսզի կռիները հավաքելիս՝ դուք միասին արմատախիլ չանեք ցորենը նրանց հետ։ Թողեցեք, որ երկուսն էլ միասին աճեն մինչև հունձքը, և հունձքի ժամանակ ես կասեմ հնձողներին. Նախ հավաքեցեք կռիները և կապեցեք խրձերով՝ այրելու համար, իսկ ցորենը հավաքեցեք իմ շտեմարանը։

Մեկ ուրիշ առակ նա նրանց առաջարկեց՝ ասելով. Երկնքի արքայությունը նման է մանանեխի հատիկի, որ մարդ վերցրեց և ցանեց իր արտում։ Այն փոքր է բոլոր սերմերից, բայց երբ աճում է, ավելի մեծ է քան բոլոր բանջարեղենները և դառնում է ծառ, այնպես որ երկնքի թռչունները գալիս են և բնակվում նրա ճյուղերում։

Մեկ ուրիշ առակ նա նրանց ասաց. Երկնքի արքայությունը նման է խմորի, որ կին վերցրեց և թաքցրեց երեք չափ ալյուրի մեջ, մինչև որ ամբողջը թթխմորացավ։

Այս բոլոր առակներով Հիսուսը խոսեց ամբոխին առակներով, և առանց առակների նրանց հետ չէր խոսում, որպեսզի կատարվի մարգարեի խոսքը, որ ասում է. Ես իմ բերանը կբացեմ առակներով, կհայտնեմ աշխարհի հիմնադրությունից ի վեր թաքնված բաներ։

Այնուհետև Հիսուսը հրաժարվեց ամբոխից և մտավ տուն։ Նրա աշակերտները մոտեցան նրան և ասացին. Բացատրի՛ր մեզ արտի կռիների առակը։ Նա պատասխանեց և ասաց նրանց. Նա, ով ցանում է բարի սերմը, Մարդու Որդին է։ Արտը աշխարհն է, բարի սերմը՝ արքայության որդիները, իսկ կռիները՝ չարի որդիները։ Թշնամին, որ ցանեց նրանց, սատանան է։ Հունձքը աշխարհի վերջն է, իսկ հնձողները հրեշտակներ են։ Ուրեմն, ինչպես հավաքում են կռիները և այրում կրակի մեջ, այնպես էլ կլինի աշխարհի վերջում։ Մարդու Որդին կուղարկի իր հրեշտակներին, և նրանք կհավաքեն նրա արքայությունից բոլոր գայթակղությունները և անօրենության գործ անողներին, և կձգեն նրանց հրավառ վառարանի մեջ, այնտեղ կլինի լաց և ատամների կրճտոց։ Այն ժամանակ արդարները կփայլեն իրենց Հոր արքայության մեջ, ինչպես արեգակը։ Ով ականջներ ունի, թող լսի։

Նորից նա նրանց ասաց. Երկնքի արքայությունը նման է գանձի, որ թաքցրած է եղել արտի մեջ, և որը մարդ գտավ և թաքցրեց, և ուրախությունից գնաց վաճառեց ամեն ինչ, որ ունեցել է, և գնեց այդ արտը։

Նորից երկնքի արքայությունը նման է առևտրականի, որ գնում է գեղեցիկ մարգարիտներ։ Նա գտավ մի թանկագին մարգարիտ, գնաց վաճառեց ամեն ինչ, որ ունեցել է, և գնեց այն։

Նորից երկնքի արքայությունը նման է ցանցի, որ նետեցին ծովը և հավաքեցին ամեն տեսակ ձուկ։ Երբ լցվեց, հանեցին ափ, նստեցին և ընտիրները հավաքեցին անոթների մեջ, իսկ անպիտանները դուրս նետեցին։ Այդպես կլինի աշխարհի վերջում։ Հրեշտակները կգան և կբաժանեն չարերին արդարների միջից, և կձգեն նրանց հրավառ վառարանի մեջ, այնտեղ կլինի լաց և ատամների կրճտոց։

Հիսուսն ասաց նրանց. Հասկացա՞ք այս բոլորը։ Նրանք պատասխանեցին. Այո, Տե՛ր։ Նա ասաց նրանց. Ուրեմն ամեն գրագետ, որ դարձել է երկնքի արքայության աշակերտ, նման է մի տան տիրոջ, որ իր գանձարանից հանում է նորն ու հինը։

Երբ Հիսուսը վերջացրեց այս առակները, նա հեռացավ այնտեղից։ Եկավ իր հայրենի քաղաքը և սկսեց սովորեցնել նրանց ժողովարանում, այնպես որ նրանք զարմանում էին և ասում. Որտեղի՞ց ունի նա այս իմաստությունը և զորությունները։ Սա չէ՞ արդյոք հյուսնի որդին։ Չէ՞ որ նրա մայրը կոչվում է Մարիամ, և նրա եղբայրները՝ Հակոբոս, Հովսեփ, Սիմոն և Հուդա։ Եվ նրա քույրերը չե՞ն մեզ հետ ապրում։ Ուրեմն որտեղի՞ց ունի նա այս բոլորը։ Եվ նրանք գայթակղվեցին նրանից։ Բայց Հիսուսն ասաց նրանց. Մարգարեն պատվի մեջ է միայն իր հայրենիքում և իր տանը։ Եվ նա չկատարեց շատ զորություններ նրանց անհավատության պատճառով։

ԳԼՈՒԽ ՃԴ

Այդ ժամանակ չորրորդապետ Հերովդեսը լսեց Հիսուսի համբավը և ասաց իր ծառաներին. Սա Հովհաննես Մկրտիչն է, նա հարություն է առել մեռելներից, և այդ պատճառով նրա մեջ զորություններ են գործում։ Հերովդեսը բռնել էր Հովհաննեսին, կապել էր նրան և գցել բանտ՝ Հերովդիադայի պատճառով, որ կինն էր իր եղբոր՝ Փիլիպպոսի։ Հովհաննես Մկրտիչն ասում էր նրան. Քեզ չի թույլատրվում ունենալ նրան։ Եվ նա ուզում էր սպանել նրան, բայց վախենում էր ամբոխից, որովհետև նրանք Հովհաննեսին մարգարե էին համարում։ Երբ Հերովդեսի ծննդյան տոնը եկավ, Հերովդիադայի դուստրը պարեց նրանց մեջ և հաճեցրեց Հերովդեսին։ Նա երդվեց նրան տալ ինչ որ խնդրի։ Նա, իր մոր դրդմամբ, ասաց. Տուր ինձ այստեղ, դահլիճում, Հովհաննես Մկրտչի գլուխը մի ափսեի վրա։ Թագավորը տխրեց, բայց իր երդումների և հյուրերի պատճառով հրամայեց տալ նրան։ Եվ ուղարկեց և գլխատեցրեց Հովհաննեսին բանտում։ Նրա գլուխը բերեցին ափսեի վրա և տվեցին աղջկան, և նա տարավ իր մորը։ Նրա աշակերտները եկան, վերցրին դին և թաղեցին, և գնացին և պատմեցին Հիսուսին։

Երբ Հիսուսը լսեց այդ, նավով հեռացավ այնտեղից՝ անապատ տեղ, առանձին։ Բայց ամբոխները լսեցին և հետևեցին նրան ոտքով քաղաքներից։ Երբ նա դուրս եկավ, տեսավ մեծ բազմություն, գթաց նրանց վրա և բժշկեց նրանց հիվանդներին։

Երեկոյան եկան աշակերտները և ասացին նրան. Անապատ տեղ է, և ժամանակն արդեն անցել է։ Արձակի՛ր ամբոխները, որ գնան գյուղերը և իրենց համար կերակուր գնեն։ Հիսուսն ասաց նրանց. Նրանք կարիք չունեն գնալու, տվե՛ք դուք նրանց ուտելու։ Նրանք ասացին նրան. Մենք այստեղ ոչ այլ ինչ ունենք, եթե ոչ հինգ հաց և երկու ձուկ։ Նա ասաց. Բերե՛ք ինձ այստեղ։ Եվ հրամայեց ամբոխներին նստել խոտի վրա, վերցրեց հինգ հացերը և երկու ձկները, նայեց երկնքին, օրհնեց, կտրեց հացերը և տվեց աշակերտներին, իսկ աշակերտները՝ ամբոխներին։ Եվ բոլորը կերան և կշտացան, և հավաքեցին մնացած կտորները, տասներկու զամբյուղ լի։ Կերակրվողները հինգ հազար տղամարդ էին, բացի կանանցից և երեխաներից։

Եվ անմիջապես Հիսուսը ստիպեց աշակերտներին նավ մտնել և առաջ անցնել նրանից մյուս կողմը, մինչև որ ինքը ամբոխներին արձակի։ Եվ երբ արձակեց ամբոխներին, բարձրացավ լեռը՝ առանձին աղոթելու։ Իսկ երեկոյան նա մենակ էր այնտեղ։ Նավը արդեն շատ հեռու էր ցամաքից, ալիքներից տանջվում էր, որովհետև հակառակ քամի էր։ Գիշերվա չորրորդ պահին Հիսուսը գնաց նրանց մոտ՝ քայլելով ծովի վրայով։ Երբ աշակերտները տեսան նրան ծովի վրայով քայլելիս, խռովվեցին և ասացին. Ուրվական է։ Եվ վախից գոռացին։ Հիսուսն անմիջապես խոսեց նրանց հետ և ասաց. Քաջալերվե՛ք, ես եմ, մի՛ վախեցեք։

Պետրոսն ասաց նրան. Տե՛ր, եթե դու ես, հրամայի՛ր ինձ գալ քեզ մոտ ջրերի վրայով։ Նա ասաց. Արի՛։ Եվ Պետրոսը իջավ նավից և քայլեց ջրերի վրայով՝ գալով Հիսուսի մոտ։ Բայց երբ տեսավ, որ քամին սաստիկ է, վախեցավ, և սկսելով խորտակվել, գոռաց և ասաց. Տե՛ր, փրկի՛ր ինձ։ Հիսուսն անմիջապես երկարեց ձեռքը, բռնեց նրան և ասաց. Ո՛վ սակավահավատ, ինչո՞ւ կասկածեցիր։ Եվ երբ նրանք նավ մտան, քամին դադարեց։ Նավում եղողները երկրպագեցին նրան՝ ասելով. Դու իսկապես Աստծո Որդին ես։

Երբ նրանք անցան ծովը, եկան Գեննեսարեթ երկիրը։ Երբ տեղի մարդիկ ճանաչեցին նրան, ուղարկեցին ամբողջ շրջակայքը և նրա մոտ բերեցին բոլոր հիվանդներին։ Եվ աղաչում էին նրան, որ միայն թույլ տա իրենց դիպչել իր հագուստի թևին, և ովքեր դիպչեցին, բժշկվեցին։

Այն ժամանակ Հիսուսի մոտ եկան Երուսաղեմից գրագետներ և փարիսեցիներ և ասացին. Ինչո՞ւ քո աշակերտները անցնում են նախնիների ավանդությունը, որովհետև հաց չեն ուտում, երբ ձեռքերը չեն լվանում։ Նա պատասխանեց և ասաց նրանց. Ինչո՞ւ դուք անցնում եք Աստծո պատվիրանը ձեր ավանդության համար։ Որովհետև Աստված պատվիրեց՝ ասելով. Պատի՛ր քո հորը և քո մորը, և ով որ հորը կամ մորը անեծք տա, թող մահով մեռնի։ Բայց դուք ասում եք. Ով որ հորը կամ մորը ասի. Ինչ որ ես կարող էի քեզ օգնել, նվեր է, ուրեմն նա պատվի չի արժանանա իր հորը։ Եվ դուք անպատվեցիք Աստծո պատվիրանը ձեր ավանդության համար։ Կեղծավորնե՛ր, լավ մարգարեացավ Եսայի ձեր մասին, երբ ասաց. Այս ժողովուրդը մոտենում է ինձ իր բերանով և պատվում է ինձ իր շուրթերով, բայց նրանց սիրտը հեռու է ինձանից։ Իզուր են ինձ երկրպագում՝ ուսուցանելով մարդկային պատվիրաններ։

Եվ կանչելով ամբոխին՝ նա ասաց նրանց. Լսե՛ք և հասկացե՛ք։ Ոչ թե այն, որ մտնում է բերանի մեջ, պղծում է մարդուն, այլ այն, որ դուրս է գալիս բերանից, այդ է պղծում մարդուն։ Այն ժամանակ աշակերտները մոտեցան և ասացին նրան. Գիտե՞ս, որ փարիսեցիները վիրավորվեցին, երբ լսեցին այս խոսքը։ Նա պատասխանեց և ասաց. Ամեն տունկ, որ չի տնկել իմ Հայրը երկնավորը, կարմատախիլ կլինի։ Թողե՛ք նրանց, կույր առաջնորդներ են կույրերի։ Եվ եթե կույրը կույրին առաջնորդի, երկուսն էլ փոսը կընկնեն։

Պետրոսն ասաց նրան. Բացատրի՛ր մեզ այս առակը։ Հիսուսն ասաց. Դեռ դուք էլ չե՞ք հասկանում։ Չե՞ք հասկանում, որ ամեն ինչ, որ մտնում է բերանի մեջ, անցնում է որովայնի մեջ և դուրս է գալիս։ Բայց ինչ որ դուրս է գալիս բերանից, գալիս է սրտից, և այդ է պղծում մարդուն։ Որովհետև սրտից են գալիս չար մտքերը, սպանությունները, շնությունները, պոռնկությունները, գողությունները, սուտ վկայությունները, հայհոյությունները։ Այս են, որ պղծում են մարդուն։ Բայց անլվա ձեռքերով ուտելը չի պղծում մարդուն։

Եվ Հիսուսը դուրս եկավ այնտեղից և գնաց Տյուրոսի և Սիդոնի կողմերը։ Եվ ահա մի քանանացի կին, որ եկել էր այդ սահմաններից, գոռաց նրա հետևից և ասաց. Ողորմի՛ր ինձ, Տե՛ր, Դավթի Որդի՛, դուստրս դևահար է և շատ է տանջվում։ Բայց նա ոչ մի խոսք չպատասխանեց նրան։ Եվ նրա աշակերտները մոտեցան և խնդրեցին նրան՝ ասելով. Արձակի՛ր նրան, որովհետև գոռում է մեր հետևից։ Նա պատասխանեց և ասաց. Ես ուղարկված չեմ եղել, եթե ոչ Իսրայելի տան կորած ոչխարների համար։ Բայց նա եկավ և երկրպագեց նրան՝ ասելով. Տե՛ր, օգնի՛ր ինձ։ Նա պատասխանեց և ասաց. Լավ չէ վերցնել զավակների հացը և գցել շների առաջ։ Նա ասաց. Այո, Տե՛ր, որովհետև շները էլ ուտում են իրենց տերերի սեղանից ընկած փշրանքները։ Այն ժամանակ Հիսուսն ասաց նրան. Ո՛վ կին, մեծ է քո հավատը։ Թող քեզ այնպես լինի, ինչպես կամենում ես։ Եվ նրա դուստրը բժշկվեց այդ ժամից։

Հիսուսը հեռացավ այնտեղից և եկավ Գալիլեայի ծովը, բարձրացավ լեռը և նստեց այնտեղ։ Եվ մեծ բազմություններ եկան նրա մոտ՝ ունենալով իրենց հետ կաղեր, կույրեր, համրեր, հաշմանդամներ և շատ ուրիշներ, և դրեցին նրանց Հիսուսի ոտքերի մոտ, և նա բժշկեց նրանց։ Այնպես որ ամբոխը զարմանում էր, երբ տեսնում էր համրերին խոսելիս, հաշմանդամներին առողջանալիս, կաղերին քայլելիս և կույրերին տեսնելիս, և փառավորեցին Իսրայելի Աստծուն։

Հիսուսը կանչեց իր աշակերտներին և ասաց. Ես գթում եմ ամբոխի վրա, որովհետև երեք օր է, ինչ նրանք ինձ հետ են մնում, և ոչինչ չունեն ուտելու։ Եվ չեմ ուզում նրանց անօթի ուղարկել, որպեսզի ուժասպառ չլինեն ճանապարհին։ Աշակերտները նրան ասացին. Որտեղի՞ց մենք անապատում այնքան հաց կունենանք, որ այսքան մեծ ամբոխ կերակրենք։ Հիսուսն ասաց նրանց. Քանի՞ հաց ունեք։ Նրանք ասացին. Յոթ և մի քանի փոքրիկ ձուկ։ Եվ նա հրամայեց ամբոխին նստել գետնին։ Եվ վերցրեց յոթ հացերը և ձկները, գոհություն մատուցեց, կտրեց և տվեց աշակերտներին, իսկ աշակերտները՝ ամբոխներին։ Եվ բոլորը կերան և կշտացան, և հավաքեցին մնացած կտորները, յոթ զամբյուղ լի։ Կերակրվողները չորս հազար տղամարդ էին, բացի կանանցից և երեխաներից։ Եվ արձակելով ամբոխներին՝ նավ մտավ և եկավ Մագադանի սահմանները։

Փարիսեցիները և սադուկեցիները եկան, և փորձելով՝ խնդրեցին նրանից, որ երկնքից նշան ցույց տա իրենց։ Նա պատասխանեց և ասաց նրանց. Երեկոյան դուք ասում եք. Պարզ եղանակ կլինի, որովհետև կարմիր է երկինքը։ Եվ առավոտյան՝ Այսօր անձրև կգա, որովհետև կարմրավուն է երկինքը խոժոռ։ Կեղծավորնե՛ր, երկնքի երեսը գիտեք դատել, բայց ժամանակների նշանները չեք կարող։ Չար և պոռնիկ սերունդը նշան է խնդրում, և նշան նրան չի տրվելու, եթե ոչ Հովնանի նշանը։ Եվ նա թողեց նրանց և հեռացավ։

Աշակերտները եկան մյուս կողմը և մոռացել էին հաց վերցնել իրենց հետ։ Հիսուսն ասաց նրանց. Նայե՛ք և զգո՛ւշացեք փարիսեցիների և սադուկեցիների խմորից։ Նրանք իրար մեջ խորհում էին և ասում. Հացեր չենք վերցրել։ Հիսուսը, իմանալով, ասաց. Ինչո՞ւ եք իրար մեջ խորհում, հավատացյալնե՛ր, որ հացեր չունեք։ Դեռ չե՞ք հասկանում և չե՞ք հիշում հինգ հացերը հինգ հազար մարդկանց համար և քանի զամբյուղ վերցրիք, և ոչ յոթ հացերը չորս հազար մարդկանց համար և քանի զամբյուղ վերցրիք։ Ինչո՞ւ չեք հասկանում, որ ոչ հացի մասին ասացի ձեզ, որ զգուշանաք փարիսեցիների և սադուկեցիների խմորից։ Այն ժամանակ հասկացան, որ նա չասաց զգուշանալ հացի խմորից, այլ փարիսեցիների և սադուկեցիների ուսմունքից։

Հիսուսը եկավ Կեսարիա Փիլիպպոսի կողմերը և հարցրեց իր աշակերտներին՝ ասելով. Ո՞վ է ասում մարդկանց, որ Մարդու Որդին է։ Նրանք ասացին. Ոմանք՝ Մկրտիչ Հովհաննես, ուրիշներ՝ Եղիա, և ուրիշներ՝ Երեմիա կամ մարգարեներից մեկը։ Նա ասաց նրանց. Իսկ դուք ո՞վ եք ասում, որ ես եմ։ Սիմոն Պետրոսն ասաց. Դու ես Քրիստոսը, կենդանի Աստծո Որդին։ Հիսուսն ասաց նրան. Երանի՛ քեզ, Հովնանի որդի Սիմոն, որովհետև մարմինն ու արյունը չեն հայտնել քեզ այդ, այլ իմ Հայրը երկնավորը։ Եվ ես էլ ասում եմ քեզ, որ դու Պետրոս ես, և այս վեմի վրա պիտի շինեմ իմ եկեղեցին, և դժոխքի դռները չեն հաղթի նրան։ Եվ քեզ կտամ երկնքի արքայության բանալիները, և ինչ որ կկապես երկրի վրա, կկապված կլինի երկնքում, և ինչ որ կարձակես երկրի վրա, կարձակված կլինի երկնքում։ Այն ժամանակ պատվիրեց աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, որ ինքը Հիսուս Քրիստոսն է։

Այդ ժամանակից սկսեց Հիսուս Քրիստոսը ցույց տալ իր աշակերտներին, որ պետք է գնա Երուսաղեմ, և շատ տանջվի ծերերից, քահանայապետներից և գրագետներից, և սպանվի, և երրորդ օրը հարություն առնի։ Եվ Պետրոսը, առանձնացնելով նրան, սկսեց նրան նզովել՝ ասելով. Աստված չանի, Տե՛ր, դա քեզ հետ չի պատահի։ Նա դարձավ և ասաց Պետրոսին. Հեռացի՛ր ինձանից, սատանա՛, դու ինձ գայթակղություն ես, որովհետև ոչ թե Աստծո բաները, այլ մարդկայինները ես մտածում։

Այն ժամանակ Հիսուսն ասաց իր աշակերտներին. Եթե ոմանք ուզում են գալ իմ հետևից, թող ուրանան իրենք իրենց, վերցնեն իրենց խաչը և հետևեն ինձ։ Որովհետև ով որ կամենա իր կյանքը փրկել, կկորցնի այն, և ով որ կկորցնի իր կյանքը իմ համար, կգտնի այն։ Որովհետև ի՞նչ օգուտ կունենա մարդը, եթե ամբողջ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորցնի, կամ ի՞նչ կտա մարդը իր անձի փոխարեն։ Որովհետև Մարդու Որդին պիտի գա իր Հոր փառքով՝ իր հրեշտակների հետ, և այն ժամանակ կհատուցի ամեն մարդու՝ ըստ նրա գործերի։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, կան այստեղ կանգնածների մեջ ոմանք, որ մահ չեն ճաշակի, մինչև որ տեսնեն Մարդու Որդուն, որ գալիս է իր արքայությամբ։

Վեց օր անց Հիսուսը վերցրեց Պետրոսին, Հակոբոսին և նրա եղբայր Հովհաննեսին, և տարավ նրանց առանձին մի բարձր լեռ։ Եվ նրանց առաջ կերպարանափոխվեց, և նրա դեմքը փայլեց արևի պես, և նրա հագուստները դարձան սպիտակ ինչպես լույս։ Եվ ահա երևացին նրանց Մովսեսն ու Եղիան, որ խոսակցում էին նրա հետ։ Պետրոսն ասաց Հիսուսին. Տե՛ր, լավ է մեզ համար այստեղ լինել։ Եթե կամենում ես, երեք խրճիթ կշինեմ այստեղ՝ մեկը քեզ համար, մեկը Մովսեսի համար և մեկը Եղիայի համար։ Նա դեռ խոսում էր, երբ ահա լուսավոր ամպը ծածկեց նրանց, և ամպից մի ձայն լսվեց, որ ասում էր. Սա է իմ սիրելի Որդին, որով ես հաճեցա, նրա՛ն լսեցեք։ Աշակերտները, լսելով, ընկան իրենց երեսների վրա և շատ վախեցան։ Հիսուսը մոտեցավ և դիպավ նրանց, և ասաց. Ոտքի՛ կացեք և մի՛ վախեցեք։ Նրանք աչքերը վեր բարձրացրին և ոչ ոքի չտեսան, բացի միայն Հիսուսից։

Երբ նրանք իջնում էին լեռից, Հիսուսը պատվիրեց նրանց՝ ասելով. Մինչև Մարդու Որդին մեռելներից հարություն չառնի, ոչ ոքի մի՛ պատմեք տեսիլքի մասին։ Աշակերտները հարցրին նրան՝ ասելով. Ինչո՞ւ գրագետները ասում են, որ նախ պետք է գա Եղիան։ Նա պատասխանեց և ասաց. Եղիան գալիս է և կվերականգնի ամեն ինչ։ Բայց ասում եմ ձեզ, որ Եղիան արդեն եկել է, և նրան չճանաչեցին, այլ արեցին նրա հետ ինչ որ ուզեցին։ Նույնպես և Մարդու Որդին պիտի տանջվի նրանց ձեռքից։ Այն ժամանակ աշակերտները հասկացան, որ նա Մկրտիչ Հովհաննեսի մասին էր խոսում նրանց։

Երբ նրանք եկան ամբոխի մոտ, մի մարդ մոտեցավ նրան, ծնկի եկավ նրա առաջ և ասաց. Տե՛ր, ողորմի՛ր իմ որդուն, որովհետև նա լուսնոտ է և շատ է տանջվում։ Հաճախ ընկնում է կրակի մեջ և հաճախ՝ ջրի մեջ։ Ես բերեցի նրան քո աշակերտների մոտ, բայց նրանք չկարողացան բժշկել նրան։ Հիսուսն ասաց. Ո՛վ անհավատ և ծուռ սերունդ, մինչև ե՞րբ պիտի ձեզ հետ լինեմ, մինչև ե՞րբ պիտի համբերեմ ձեզ։ Բերե՛ք նրան ինձ մոտ այստեղ։ Եվ Հիսուսը սաստեց նրան, և դևը դուրս եկավ նրանից, և տղան բժշկվեց այդ ժամից։ Այն ժամանակ աշակերտները մոտեցան Հիսուսին առանձին և ասացին. Ինչո՞ւ մենք չկարողացանք հանել նրան։ Հիսուսն ասաց նրանց. Ձեր անհավատության պատճառով։ Որովհետև ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, եթե ունենաք հավատ մանանեխի հատիկի չափ, կասեք այս լեռան՝ Տեղափոխվի՛ր այստեղից այնտեղ, և կտեղափոխվի, և ոչինչ անհնար չի լինի ձեզ համար։ Բայց այս տեսակը չի դուրս գալիս, եթե ոչ աղոթքով և պահոմով։

Երբ նրանք Գալիլեայում էին, Հիսուսն ասաց նրանց. Մարդու Որդին մատնվելու է մարդկանց ձեռքը, և նրանք կսպանեն նրան, և երրորդ օրը նա հարություն կառնի։ Եվ նրանք շատ տխրեցին։

Երբ եկան Կափառնայում, տուրքի հավաքողները մոտեցան Պետրոսին և ասացին. Ձեր վարդապետը տուրք չի՞ տալիս։ Նա ասաց. Տալիս է։ Եվ երբ նա տուն մտավ, Հիսուսը նախ խոսեց նրա հետ՝ ասելով. Սիմո՛ն, ինչպե՞ս է քեզ թվում, երկրի թագավորները տուրք և հարկ ո՞ւմից են առնում, իրենց որդիների՞ց, թե՞ օտարներից։ Պետրոսն ասաց նրան. Օտարներից։ Հիսուսն ասաց նրան. Ուրեմն որդիները ազատ են։ Բայց որպեսզի չգայթակղեցնենք նրանց, գնա՛ ծով, գցի՛ր կարթ, և առաջին ձուկը, որ կբռնի, վերցրո՛ւ, և երբ նրա բերանը բացես, մի ստատեր կգտնես։ Վերցրո՛ւ և տո՛ւր նրանց ինձ և քեզ համար։

Նույն ժամին աշակերտները մոտեցան Հիսուսին և ասացին. Ո՞վ է ամենամեծը երկնքի արքայության մեջ։ Հիսուսը կանչեց մի մանուկ, կանգնեցրեց նրանց մեջտեղում և ասաց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, եթե չդառնաք և չդառնաք մանուկների նման, չեք մտնի երկնքի արքայության մեջ։ Ուրեմն ով որ խոնարհեցնի իրեն այս մանկան նման, նա է ամենամեծը երկնքի արքայության մեջ։ Եվ ով որ ընդունի մեկ այսպիսի մանուկ իմ անունով, ինձ է ընդունում։ Բայց ով որ գայթակղեցնի այս փոքրիկներից մեկին, որոնք հավատում են ինձ, լավ կլիներ նրա համար, որ մեծ ջրաղացաքար կապեին նրա պարանոցին և խորտակեին նրան ծովի խորքում։ Վա՜յ աշխարհին գայթակղությունների համար։ Որովհետև անհրաժեշտ է, որ գայթակղություններ գան, բայց վա՜յ այն մարդուն, որի միջոցով գայթակղություն է գալիս։ Եթե քո ձեռքը կամ ոտքը գայթակղեցնում է քեզ, կտրի՛ր և գցի՛ր քեզանից։ Լավ է քեզ համար կաղ կամ հաշմանդամ մտնել կյանքի մեջ, քան թե երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենալով գցվել հավիտենական կրակի մեջ։ Եվ եթե քո աչքը գայթակղեցնում է քեզ, հանի՛ր և գցի՛ր քեզանից։ Լավ է քեզ համար մեկ աչքով կյանքի մեջ մտնել, քան թե երկու աչք ունենալով գցվել գեհենի կրակի մեջ։ Զգո՛ւշացեք, որ չարհամարհեք այս փոքրիկներից մեկին, որովհետև ասում եմ ձեզ, որ նրանց հրեշտակները երկնքում միշտ տեսնում են իմ Հոր երեսը, որ երկնքում է։ Որովհետև Մարդու Որդին եկավ կորածին փրկելու։ Ինչպե՞ս է ձեզ թվում, եթե մարդ ունենա հարյուր ոչխար, և նրանցից մեկը մոլորվի, չի՞ թողնի իննսունինը լեռների վրա և կգնա մոլորվածը փնտրելու։ Եվ եթե պատահի, որ գտնի նրան, ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, նա ավելի կուրախանա նրա համար, քան թե իննսունինը մոլորված չեղածների համար։ Այդպես չէ կամքը ձեր Հոր, որ երկնքում է, որ մի՛ մեկը անգամ կորչի այս փոքրիկներից։

Եթե եղբայրդ մեղանչի քո դեմ, գնա՛ և նախատի՛ր նրան միայնակ ձեր մեջ։ Եթե նա լսի քեզ, շահեցիր եղբորդ։ Բայց եթե չլսի, վերցրո՛ւ քեզ հետ մեկ կամ երկու հոգի, որպեսզի ամեն խոսք երկու կամ երեք վկաների բերանով հաստատվի։ Եթե նա չլսի նրանց, ասա՛ եկեղեցուն։ Եթե եկեղեցուն էլ չլսի, թող քեզ համար հեթանոսի և մաքսավորի պես լինի։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, ինչ որ կկապեք երկրի վրա, կկապված կլինի երկնքում, և ինչ որ կարձակեք երկրի վրա, կարձակված կլինի երկնքում։ Նորից ասում եմ ձեզ, որ եթե երկրի վրա երկու հոգի համաձայնվեն ինչ որ խնդրելու մասին, որ էլ խնդրեն, կլինի նրանց համար իմ Հոր կողմից, որ երկնքում է։ Որովհետև որտեղ երկու կամ երեք հոգի հավաքված են իմ անունով, այնտեղ ես եմ նրանց մեջ։

Այն ժամանակ Պետրոսը մոտեցավ և ասաց նրան. Տե՛ր, քանի՞ անգամ ներեմ եղբորս, որ մեղանչում է իմ դեմ, մինչև յոթ անգամ։ Հիսուսն ասաց նրան. Ոչ թե մինչև յոթ անգամ, ասում եմ քեզ, այլ մինչև յոթանասուն անգամ յոթ։ Ուրեմն երկնքի արքայությունը նման է մի թագավորի, որ ուզեց հաշիվ առնել իր ծառաներից։ Երբ սկսեց հաշիվ առնել, մեկը բերեցին նրա մոտ, որ տասը հազար տաղանդ էր պարտական։ Որովհետև նա չուներ վճարելու, տերը հրամայեց նրան և նրա կնոջը, և որդիներին, և ամեն ինչ, որ ուներ, վաճառել և վճարել։ Ծառան ընկավ նրա առաջ, երկրպագեց նրան՝ ասելով. Տե՛ր, համբերի՛ր ինձ, և ամեն ինչ կվճարեմ քեզ։ Տերը, գթալով այդ ծառայի վրա, արձակեց նրան և ներեց նրան պարտքը։ Երբ այդ ծառան դուրս եկավ, գտավ իր ընկերներից մեկին, որ հարյուր դահեկան էր պարտական նրան, բռնեց նրան, խեղդեց նրան և ասաց. Վճարի՛ր ինձ, ինչ որ պարտական ես։ Նրա ընկերը ընկավ նրա առաջ և աղաչեց նրան՝ ասելով. Համբերի՛ր ինձ, և ամեն ինչ կվճարեմ քեզ։ Բայց նա չուզեց, այլ գնաց և ձերբակալել տվեց նրան, մինչև որ վճարի պարտքը։ Երբ ընկերները տեսան, որ տեղի ունեցավ, շատ տխրեցին, և եկան և պատմեցին իրենց տիրոջը ամեն ինչ, որ եղել էր։ Այն ժամանակ տերը կանչեց նրան և ասաց նրան. Չարա՛ծ ծառա, ես ներեցի քեզ քո պարտքի ամբողջը, որովհետև աղաչեցիր ինձ։ Չպետք էր և դու ողորմություն անել քո ընկերոջը, ինչպես որ ես ողորմեցի քեզ։ Եվ տերը բարկացավ և հանձնեց նրան տանջողներին, մինչև որ վճարի նրան ամբողջ պարտքը։ Այդպես կանի ձեզ հետ իմ երկնավոր Հայրը, եթե ամեն մեկը իր եղբորը իր սրտից չների։

Երբ Հիսուսը վերջացրեց այս խոսքերը, հեռացավ Գալիլեայից և եկավ Հորդանանի մյուս կողմը՝ Հրեաստանի սահմանները։ Եվ մեծ բազմություններ գնացին նրա հետևից, և նա բժշկեց նրանց այնտեղ։ Եվ փարիսեցիները մոտեցան նրան՝ փորձելով նրան և ասելով. Արդյո՞ք օրինավոր է մարդուն իր կնոջը ամեն պատճառով արձակել։ Նա պատասխանեց և ասաց. Չե՞ք կարդացել, որ Արարիչը սկզբից արու և էգ արարեց նրանց։ Եվ ասաց. Այս պատճառով մարդը կթողնի հորը և մորը և կկպչի կնոջը, և երկուսը մի մարմին կլինեն։ Ուրեմն այլևս երկու չեն, այլ մի մարմին։ Ուրեմն ինչ որ Աստված միացրեց, մարդը թող չբաժանի։ Նրանք ասացին նրան. Ուրեմն ինչո՞ւ Մովսեսը պատվիրեց տալ ամուսնալուծության գիրք և արձակել։ Նա ասաց նրանց. Մովսեսը ձեր սրտի կարծրության պատճառով թույլ տվեց ձեզ արձակել ձեր կանանց, բայց սկզբից այդպես չէր։ Եվ ասում եմ ձեզ, որ ով որ արձակի իր կնոջը, բացի պոռնկության պատճառից, և ուրիշ կին առնի, շնություն է անում, և ով որ արձակվածին առնի, շնություն է անում։

Աշակերտները նրան ասացին. Եթե այդպես է մարդու գործը կնոջ հետ, լավ չէ ամուսնանալ։ Նա ասաց նրանց. Ոչ բոլորն են կարողանում այս խոսքը ընդունել, այլ նրանք, որոնց տրված է։ Որովհետև կան ներքինիներ, որ այդպես ծնվեցին մոր արգանդից, և կան ներքինիներ, որ մարդկանցից ներքինի արվեցին, և կան ներքինիներ, որ ներքինի դարձան երկնքի արքայության համար։ Ով որ կարող է ընդունել, թող ընդունի։

Այն ժամանակ մանուկներ մոտեցրին նրան, որպեսզի ձեռքերը դնի նրանց վրա և աղոթի, բայց աշակերտները նրանց նախատեցին։ Հիսուսն ասաց. Թողե՛ք մանուկները և մի՛ արգելեք նրանց ինձ մոտ գալ, որովհետև երկնքի արքայությունը նրանցն է։ Եվ նրանց վրա ձեռքերը դնելով՝ նա գնաց այնտեղից։

Եվ ահա մի մարդ մոտեցավ նրան և ասաց. Բարի՛ վարդապետ, ի՞նչ բարի գործ անեմ, որ հավիտենական կյանք ունենամ։ Նա ասաց նրան. Ինչո՞ւ ինձ բարի ես կոչում։ Ոչ ոք բարի չէ, եթե ոչ միայն մեկը՝ Աստված։ Բայց եթե կամենում ես կյանքի մեջ մտնել, պահի՛ր պատվիրանները։ Նա ասաց նրան. Ո՞ր պատվիրանները։ Հիսուսն ասաց. Մի՛ սպանիր, մի՛ շնացիր, մի՛ գողացիր, մի՛ սուտ վկայություն տուր, պատի՛ր քո հորը և քո մորը, և՝ սիրի՛ր քո ընկերոջը քեզ պես։ Երիտասարդն ասաց նրան. Այդ բոլորը պահել եմ իմ մանկությունից։ Ի՞նչ է դեռ պակասում ինձ։ Հիսուսն ասաց նրան. Եթե կատարյալ ես ուզում լինել, գնա՛, վաճառի՛ր քո ունեցածը և տո՛ւր աղքատներին, և գանձ կունենաս երկնքում, և եկո՛ւր հետևի՛ր ինձ։ Երբ երիտասարդը լսեց այդ խոսքը, գնաց տխրությամբ, որովհետև մեծ կալվածքներ ուներ։

Հիսուսն ասաց իր աշակերտներին. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, որ հարուստը դժվարությամբ կմտնի երկնքի արքայության մեջ։ Եվ նորից ասում եմ ձեզ, որ ավելի հեշտ է ուղտին անցնել ասեղի ծակից, քան թե հարուստին մտնել Աստծո արքայության մեջ։ Աշակերտները, լսելով, շատ զարմացան և ասացին. Ուրեմն ո՞վ կարող է փրկվ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆ

(ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ «ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ)

ՀԱՏՈՐ

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՐՈՒԱԾ ՊԱՏՄԱՎԱՆԻ

ԱՐՇԱԿ ՉՈՊԱՆԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Տպարան Մատենադարանի

1934

Խմբագրական կազմ՝ Ա. Ալպոյաճյան, Ա. Աբրահամյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Մանուկյան, Ա. Մնացականյան, Ա. Շահինյան, Ա. Տեր-Ղևոնդյան, Ա. Տեր-Մինասյան, Ա. Քալանթար, Ա. Քոսյան, Ա. Ռշտունի, Ա. Սարգսյան, Ա. Սուքիասյան, Ա. Վարդանյան, Ա. Վարդանյան, Ա. Վրացյան, Ա. Տեր-Ավետիսյան, Ա. Տեր-Ղևոնդյան, Ա. Տեր-Մինասյան, Ա. Քալանթար, Ա. Քոսյան, Ա. Ռշտունի, Ա. Սարգսյան, Ա. Սուքիասյան, Ա. Վարդանյան, Ա. Վարդանյան, Ա. Վրացյան

Տպագրված է Մատենադարանի տպարանում

թուի սկիզբները, բոլոր միաբանութիւնը վաղչապետի գայիանեան օրիորդական ուսումնարանի հոգաբարձուների և օրիորդների հետ միասին գնացել է Նորին Օծութեան նուիրած նորակառոյց ուսումնարանն և օրհնել է այն: Վանուհիարանի տնտուչ հայր Վ. Բաստամեանը խօսացել է ճառ, որով ցոյց է տուել օրիորդաց դաստիարակութեան նպատակն ու նշանակութիւնը: Սորանից յետոյ օրիորդներն երգել են միքանի աղգային երգեր և սկսուել է վիճակախաղութիւն, որից գոյացել է յօգուտ դպրոցին 85 ռուբլի: Միւս օրն եղել է քննութիւն, որ ապացուցել է դպրոցի յառաջադիմութիւնը:

—Անցեալ մայիսի 29-ին եղել է վազարշապատի տղայոց դպրոցում քննութիւն և վիճակախաղութիւն, որից գոյացել է մօտ 7 ռուբլի արծաթ:

—Սեպտեմբերի 1-ից սկսուելու է ուսումն Ս. Էջմիածնի ճեմարանում և արդէն Նորին Վեհափառութեան հրամանով ուղարկուել են Ռուսաստան երեք վարդապետք աշակերտներ ժողովելու ճեմարանի համար:

—Նորին Վեհափառութեան հրամանով ամեն վիճակներից նօտայով երգեցողութիւն ուսանելու համար եկած տիրացուներն ազատել են իրանց ուսման ընթացքն և ձեռնադրուելով քահանայ կամ սարկաւագ՝ վերադառնալու են իրանց տեղերը:

ՆԵՐՔԻՆ

Ռուսաց Голосъ լրագրում կարդում ենք Պետերբուրգի խուլուհամրերի ուսումնարանի հետևեալ հաշիւը 1873 թուականի: Այդ հաշուից երևում է, որ ուսումնարանումն ուսանելիս են եղել 107 տղայ և 64 աղջիկ: Ուսումնարանի ծախքը 1874 թուականի համար հաշուած է 78,737 մանէթ: Ամենից շատ ծախք լինում է պաշտօնատար անձանց վրայ, այն է 33,385 մանէթ: Կերակուրի գնում է 13,112 մանէթ, այնպէս որ իւրաքանչիւրի համար ամէնը գնում է 6 մէթ: Շորի, լուացքի, կօշկի, տեղաշորի գնում է 6,962 մանէթ: Ցառանների վրայ ըզնում է 6,745 մանէթ և այլն: Ուսումնարանումն աւանդվում են կրօն, դրաքիւնութիւն, բերանացի խօսակցութեան մեքենայութիւն և շրթնախոսութիւն, նշանաբանական թելադրութիւն, երկրաչափութիւն, օգտաւէտ տեղեկութիւնք, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, վաճառականութիւն, նկարչութիւն. բացի դասերից շաբթինը միանգամ լինում է պար: Աշակերտները բացի դասերից պարապում են հետևեալ արհեստներով, տպարանի, կազմարարութեան, հիւսնութեան, աուազձագործութեան, դերձակութեան, կօշկակարութեան և ըսպիտակեղէն կարելու: Աշակերտուհիք բացի ընդհանուր զարգացման առարկաներից, ուսանում են դուլայ գործել, սպիտակեղէն և շոր կարել, կերակուր պատրաստել: Ուսումնարանն ունի զրագարան, որ ամանում է 11 պարբերական հրատարակութիւն: 19 աշակերտից և աշակերտուհուց, որոնք ամառանալ են ուսման ամբողջ ընթացքը ստացել են դրաշարի կոչումն 3 հոգի, տուսնձագործի արհեստաւորի կոչումն 1 հոգի, կազմարարի 2 հոգի, հիւսնի 1 հոգի, դերձակի 4 հոգի, կօշկակարի 1: Ցօսող աշակերտներից միևը մնալ է համալսարան, որի համար նշանակած է 300 մանէթ տարեկան թոշակ այն պայմանով, որ նա համալսարանական ընթացքն աւարտելից յետոյ 6 տարի ծառայէ Նոյն ուսումնարանում:

Պէտք է յաւել, որ մարմնային պատիժը չէ կիրառած այդ ուսումնարանից և մի տարուայ ընթացքում եղել է 6 դիպուած դանահարութեան և բոլորը համարեա վարժապետների դէմ կոշտ վարմունքի մասին:

Մեզ գրում են Մեծ-Շուլաւերից, որ ահա երեք ամիս է, որ այստեղ անձրև չէ գալիս և սաստիկ երաշտութիւն է: Ցորենի և գարու արտերը բոլորովին փչացել են:

—

Նոյն տեղից հաղորդում են հետևեալը.

Անցեալ մայսի 27 ժամանակին Մեծ-Շուլաւէր ջրաթեր ընկերութեան երկու գլխաւոր անդամները՝ այն է երկու եղբարք պ. պ. Ա. եւ Ա. Բաբանասեանց և ինժիներ իշխան Բէկնազարեանցը. Չափելին տարածութիւնը Մեծ-Շուլաւերից մինչև Լոռու զաւառի Դէլիջա գիւղ, տեսան, որ հեռաւորութիւնը, որ ջուրը պէտք է հասնէր Շուլաւեր, մօտաւորում է 35 վերստ. իսկ այն քարափի լայնութիւնը, որ պէտք է ծակուի, որ Շուլաւերը կարողանայ ստանալ իր ջուրը, մօտաւորում է 1½ վերստ, իսկ բոլոր ծախսը, որ պէտք է անէ այդ ընկերութիւնը մէկ հատար հաշուում է մօտ 150,000 մանէթի: Ժողովուրդը մեծ պատուով ընդունեց վերոյիշեալ պարոններին և խնդրեց, որ առաջ տանեն այդ արդիւնաւոր գործը: Ընկերութիւնը համաձայնեցաւ, և այժմ աշխատում են ակտուիթիւնից հրաման ստանալու:

—

Պ. Լ. Խ. Ե. հաղորդում է Գանձակից, որ Արարլու անուանուած հողերի և այդիների գործերը մինչև ցայժմ բարձի թողի տրած են. չընայելով որ սորա համար արժանապատիւ յաջորդն առանձին մարդիկ ընտրել տուած էր վերոյիշեալ պարոնը ցաւ է յայտնում Գանձակեցոց անտարբերութեան մասին, թէ դէպի այդ և թէ դէպի եկեղեցական գումարների հաւաքները: Եւ այս անտարբերութիւնը մինչև այն աստիճան հասնում է, որ սակաւած են գրեթէ մեռելոց համար, որ թէ Արարլուի և այգեաց և թէ եկեղեցական գումարի մի մասն անհատներ են պարտք:

ԴԱՂԱՓԱԿԱՆ

Մեզի անցեալ համարում մենք հաղորդել ենք, որ Ռուսաց կառավարութեան առաջարկութեամբ Բրիւսսէլում գումարվելու է մօտերումս մի միջազգային համաժողով պատերազմական օրէնքի հետևանքները թեթևացնելու գիտաւորութեամբ: Այս հարցի զարթելու մասին Ֆրանսիական լրագրերը հաղորդում են հետևեալ տեղեկութիւնները. Պատերազմական գերիների դրութիւնը բարւոքելու նպատակով կազմված ընկերութիւնն ուզում էր ներկայի, Ասիայի և Ամերիկայի բոլոր կառավարութեանց հրաւիրագրեր անցնել մայիսի 18-ին (6-ին) փարիզում մի համաժողով գումարելու համար, որի գործն էր լինելու նախագծել ընդհանուր կանոններ պատերազմների ժամանակ միջազգային յարաբերութեանց մասին: Սորանից յետոյ Ռուսաց կառավարութեան կանոյէր և արտաքին գործոց նախարար պարոն Գորչակովը յայտնել էր վերոյիշեալ ընկերութեան նախագահին, որ Ռուսաց կառավարութիւնը հրամայած Ն. կ. Մ. Ռուսաց կայսեր պատրաստում է արդէն մի այդպիսի նախագիծ: Ընկերութեան նախագահը մայիսի սկզբներին անմիջապես իշխան Գորչակովի հետ, որից տեղեկացաւ որ Ռուսաց կառավարութիւնը հրաւիրագրեր է ուղղելիլ օտար կառավարութեանց առաջ Ջնկայ յուլիսի 27-ին (15-ին) գումարելու մի համաժողով հրաւիրագրում: Այս համաժողովն աչքի առաջ ունենալով, ընկերութեան հրաւէրը փարիզում համաժողով գումարելու մասին յետաձգվեցաւ:

—Մինչդեռ վերջի վերաբերութեամբ բոլոր եւրոպական լրագրերը մեծ համակրութեամբ են խօսում և բոլորն էլ տպում են, որ եւրոպական կառավարութիւններից և ոչինչը չի հրաժարվիլ նըպաստելու այդ բարենպաստ գործի յաջողութեանը:

—Բերլինից Աուգսբուրգի «Allgemeine Zeitung» լրագրին գրում են, որ Գերմանիան համաձայն չէ, որ այդ համաժողովի անգամները լինին ըստ առաջարկու թեան Ռուսաց կառավարութեան ընտրած պինուրապետներից, գեներալներից և պիտանականներից: Գերմանիայի կարծիքով առաւել նպատակաւոր կը լինէր, եթէ այդ համաժողովը բաղկանար միայն պինուրապետներից, որոնք իրրև միակ երաշխաւորել կարող են համաժողովի գործի յաջողութիւնը: Գերմանիան ասում է, որ միջազգային իրաւանց գիտնական ըստ կրղզուհիքներն այնքան ընդհանրացած են, որ կարօտ չեն վերոյիշեալ նոր համաժողովի կողմից: Ուստի մնում է միայն որոնել և գտնել գործնական միջոցներ այդ սկզբունքները իրագործելու համար և այս գործը կարող են կատարել միայն պինուրապետները: Վերոյիշեալ լրագիրը ասելացնում է թէ Ռուսաց և այլ կառավարութիւնքը համաձայնել են Գերմանիայի կարծիքի հետ:

—Mornig Post լրագիրը հաղորդում է, որ Ռուսաց կառավարութիւնը ատան և ուրիշ կառավարութիւններից պրդէն ըստացել է համաձայնութիւն Բրիւսսէլի համաժողովին մասնակցելու:

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Անդրալեռնական քաղաքականութիւն. Լաֆրէյ.

La Politique ultramontaine. par Laufrey (Revue des deux Mondes 1 fev. 1874.)

—

Ներկեցին գաղղիայում այն ժամանակ էս, երբ որ գեռ կրում էր Գալլիական եկեղեցու անուն, միշտ քաղաքական գեր և նշանակութիւն ունէր: Գալլիական եկեղեցին ունէր այն արժանաւորութիւնը, որ և պատմութիւնը պարտաւոր է խոստովանել այդ, որ միշտ եղած է աղգային և երբէք բաժանած չէ իր օգուտներն աղգի օգուտներից, այդ կողմանէ Գալլիական եկեղեցու ուղղութիւնը անհամեմատ բարձրէ այն եկեղեցական ուղղութիւնից, որ նորան յաջորդից Գաղղեայում և կոչվում է անդրալեռնականութիւն (ուլտրամոնտանիզմ), որն երբէք չը կարողացաւ ազգային քաղաքականութեան հետևել: Եղերական այդ կատաղութիւնն ինչպես որ նոյն ինքն անունը վկայում է, աչքի առաջ ունի ոչ թէ Գաղղիան, այլ Հռօմը, այնտեղից սուացած հրամանները և հըրահանգները է հետևում. նա իր հոգսերը, մտատանջութիւնքն և սէրը ոչ թէ իր երկրին և ազգին է նուիրում, այլ Հռօմին. նորա հայրենիքը Հռօմն է:

Այդ պատճառով նա շատ անգամ պատրաստ վտանգի տակ ձգել իր երկրի շահերը: Այդ կուսակցութիւնն իր գոյութեան ընթացքում երկու անգամ միայն գոհ մնաց կառավարութիւնից: կարլ X-ի հասարակաց ազատութեան դէմ հրատարակած հրամանների (ordonnances) ժամանակ, և գեկտեմբերի 2-ին 1851 ի պետական յեղափոխութեան ժամանակ: Թիերի անկումից յետոյ ուլտրամոնտանիզմը զարդացրեց իր ոյժը և ազդեցութիւնը ու հետզհետէ բացարձակ քաղաքզել սկսեց իր գաղափարն և նպատակը, այդ նպատակը էր Գաղղիայի աւերակները նորոգելը, նորա բարոյական և նիւթական ուժերը վերականգնելը, նեղքին երկրագործութիւնը խաղաղացնելը, անջատած գաւառներն ազատելն, ոչ. այդ նպատակին էր վտանգի տակ ձգելով կիսաշունչ Գաղղիան, պատերազմ բանալ Իտալիայի հետ և Պապին նորա նախկին աէրութիւնը վերադարձնել. մայիսի 24 ի կառավարութիւնը լուռ վկայ մնալով այդ կուսակցութեան գործունէութեանն և չը բողոքելով նորա պահանջների դէմ, իրաւունք է տալիս մտածել, որ նա համակրում է, որ նա հակամիտ է խրախուսել և մի օր օգուտ քաղել այն խառնութիւններից, որոնք կան այժմ սահմանակից տէրութեանց կաթոլիկ ժողովրդի մէջ: կառավարութեան այդ վերաբերութիւնը թերևս նամացնում է այդ տէրութիւնները դաղափային և թուլացնել կարող է այն համակրութիւնն և կարեկցութիւնն, որն եւրոպայի ազգերը յայտնում են գաղղիային:

Մենք ընդունում ենք, շարունակում է Լաֆրէյ, Զուիցերիայի և Գերմանիայի կաթոլիկ ժողովրդոց շատ դանդաղների իրաւացի լինելը, խղճմտանքի ազատութեան որևիցէ ձնշումն, իշխանութեան ի չար գործ ածելն է, որ առանց պատճառի և քաւութեան ճանաչու չէ: Գաղղիան ոչ պէտք է Սիլլաբուսի պահանջները կատարէ և ոչհետևի նոր և բռնակալ քաղաքականութեան նոյն կառավարութեանց, որոնք կրօնական հալածմունքներ են յարուցանում: Գաղղիան պէտք է հետևի այն հանճարեղ և միևնոյն ժամանակ և ապագայի քաղաքականութեանը, որին նա հետևել է 1789 թուականից, այն է կըրօնական ազատութեան, այդ սկզբունքը ամենայն տեղ իր սեպհական ուժով կը յաղթէ այն արգելքներին և խոչընդոտներին, որոնց այժմ շատ տեղ հանդիպում է: Դա ոչ թէ միայն մեծ պատիւ է բերում, այլ և մեծ գօրութիւն է տալիս ներկայացնել այնպիսի մի սկզբունք, որին պատկանում է աշխարհի ապագան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բերլնի քաղաքի գանձերի մօտ գաղտնի գտանել են չատ թանկագին մետրը, որ բաղկանում է հարիւր ամանից Հռոմէացւոց Յայսերների ժամանակուայ: Սորանից մի քանիսը չինած են ապակուց և նշանաւոր են իրենց զարմանալի նրբութեամբ: Նոյն տեղում գտել են նմանապէս թուղթէայ ապարանջաններ, որ չինած են մեծ ճաշակով, մեծ քանակութիւն արծաթէ և պղնձէ դրամների Հռոմէական կայսերների պատկերներով, կուրծքի քորոցներ և գլխի զարդարանքներ չինած թուղթից, փղոսկրից և կրիայի խեցուց: Մատանիներ թանդագին քարերով, ոսկեայ խաղալիք, թագման անօթներ և քարէ զարդարանքներ:

Երկու մետր խորութեամբ գտած է վեսաւալկի պապաղ չորս ամսուայ: Նոցանից մէկի մէջ ընկած էր հատուկտ խոտերի մի քանի սերմեր: Ամանների ունկերը ներկայացնում են ձիի պատկերներ: Միևնոյն տեղում կային և արծաթէ դրամներ, որոնք անկասկած դարձ դրվելիս են եղել կիմաժին այգելու համար: Մեռած վհատակի վրայ մանուկ կար, որ բաղկացած էր տասը հատ արծաթէ դրամից, Գալլի, Պրոբ, Կլաւդիոս և Վաղերիան կայսերների պատկերներով, իսկ ձեռներում թանգագին ապարանջաններ: Այդ բոլոր իրերը ներս յանձնած է քաղաքային թանգարանի կարգադրութեանը:

—

Անցեալ մայիսի 25-ին նշանակած էր Օդոստափառ Սուլթանը, որ Արարատեան Նէրսէս Նորընտիր պատրիարքը ներկայացնէ Նորին Մեծութեան:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ
Հրատարակիչ Հ. ԱՆՓԻԱՃԵԱՆՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Յունիսի 14-ին.

Ոսկին (պօլուիմպերիալ)...	5	—	90
Արծաթը հին մանէթ.....	1	—	14
Հին արասանոցն (5 հատը)	1	—	4
Փոխանակագիր Պօլսում			
վճարելիք Օսմանեան լիրա	6	—	50
Փոխանակագիր Պարսկաս.	4	—	65
» » անպղնձեան լիրան	7	—	21
Լաւարի բիլէթն առաջին	168	—	»
Երկրորդը	168	—	»
Ռամբակը Երևանի,.	4	—	20
Ամերիկայի սերմից	7	—	»
Տորոնը տեղական	7	—	80
Որդան կարմիր առաջինը ...	78	—	»
« » երկրորդն ...	48	—	»
Մետաքսը Նուխու լաւը...	125	—	»
— խմերևէթու ...	98	—	»
Ռուբդը Թուշու	7	—	30
Թարաքամի	4	—	55
Նաբարը ռասի...	8	—	50
Արաասահմանեան... ...	8	—	20
Նաբարաւաղը	7	—	25
Չխախոտը Տրապիզոնլուն	13	—	85
Սամոնը 10ից— 50ը—			»
Կեօրակի 25ից— 75ը—			»
Բօխչայի 15ից— 49ը—			»

Սուրճը Մօկիայի...	—	18	— 30
Լեմոնգիլին (հասարակ)	...	17	— „
Մամըքնաճարալի (սոխարին)	10	—	40
Ձրագուի	5	—	20
Երկաթը ձողաձև (բրուսկ)	3	—	50
Տախտակ (լիատովի)...	3	—	90
Մեխացուն	2	—	90
Ցինկ	5	—	„
Պղինձը անդիսու	14	—	„
տեղական	10	—	„
Անագը (կլայկ)	15	—	50
Անուշադրը (նիշադուր) ...	7	—	80
Աղը հասարակ	„	—	95
Պղպեղը	11	—	50
Լիտակը, առաջինը 150		—	»
» » երկրորդն 100		—	»
Ալիւրը հասարակ	1	—	45
Պետրովինն (ջվալը)	22	—	„
Ավելըզովինը	1,	14	— 30
	2,	13	— „
	3,	11	— „
Բրդակի ալիւրը...	16	—	„
Բրինձը Լանքորանի... ...	2	—	70
Գարին	„	—	80
Սպիտան 83 աստիճանի...	7	—	80
Նաւթը	3	—	80
Օճառ (սապոն)	3	—	65
Իւղը	14	—	„

ՅԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ք

Պատիւ ունիմ յայտնելու պատուելի հասարակութեանը, որ Ախալցխայի և Ախալքալաքի մէջ եղած ԵՂԲԱՐՑ ԱՐԱԲԱՋԵԱՆՑ խանութներում կարելի է գտնել արժան գնով ամեն տեսակ գաղանտերէյնի եւ կոդոնիալ ապրանք եւ կօշիկներ:

Այս խանութներում վաճառվումեն նաև ՀԱՄԲՈ պ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑԻ գործատան և Թիֆլիսի ու Ախալցխայի այլ գործատանց ծխախոտ եւ ծխաքարշ:

Այս օրերում դուրս եկաւ մամուլի տակից „Եւտուշեվսկու Թուաբանական խնդիրների„ երկրորդ մասը (կոտորակները) հայ լեզուով փոխադրութիւն Մարտիրոսի Սիմէօնեանցի:

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ. 15-го ІЮНЯ 1874 г.

Типографія А. Эпфіаджіанцъ и К-о

տառն Բժշկապետ Մ. Թօփչեանցի: